

1. Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība

Anotācijas (ex-ante) nosaukums

Tiesību akta projekta "Ministru kabineta instrukcija par Kriminālprocesa likuma 152. un 153. pantā minētā psihologa, ar kura starpniecību tiek izdarīta nepilngadīgā pratināšana, lomu un izvirzāmajām prasībām" sākotnējās ietekmes (ex-ante) novērtējuma ziņojums (anotācija)

1.1. Pamatojums

Izstrādes pamatojums

Ministrijas / iestādes iniciatīva

Apraksts

Instrukcija izdota saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 72. panta pirmās daļas 2. punktu, Kriminālprocesa likuma 152.panta ceturto, piekto, sesto, septīto daļu un 153.panta pirmo daļu. Vienlaikus instrukcijas nolūks ir sekmēt Eiropas Padomes Konvencijas par bērnu aizsardzību pret seksuālu izmantošanu un seksuālu vardarbību 35.panta 1.punkta c. apakšpunkta vienveidīgu piemērošanu.

1.2. Mērķis

Mērķa apraksts

Noteikt iestādei, kura atbildīga par nepilngadīgā pratināšanas organizēšanu (**izmeklēšanas iestādēm**, Bērnu aizsardzības centram kā starpinstitucionālās sadarbības programmas "Bērna māja" īstenošanas nodrošinātājam u.c.), kādām ir jābūt prasībām psihologam, lai to varētu pieaicināt veikt starpniecību nepilngadīgā pratināšanā Kriminālprocesa likuma 152. panta ceturtajā un 153. panta pirmajā daļā minētajos gadījumos.

Spēkā stāšanās termiņš

01.01.2027.

Pamatojums

Termiņš piedāvāts, konsultējoties ar iestādēm, kuras atbildīgas par nepilngadīgā pratināšanas organizēšanu. Sevišķs spēkā stāšanās termiņš ir saistīts ar to, ka minētajām iestādēm ir nepieciešams sagatavošanās periods instrukcijā noteikto prasību ieviešanas nodrošināšanai.

1.3. Pašreizējā situācija, problēmas un risinājumi

Pašreizējā situācija

Patlaban Kriminālprocesa likuma 152. un 153. pantā ietverto tiesību normu piemērotājiem veidojas atšķirīgas interpretācijas par to, kāda ir Kriminālprocesa

likuma 152. un 153. pantā minētā psihologa, ar kura starpniecību tiek izdarīta nepilngadīgā pratināšana, loma un minētajam psihologam izvirzāmajām prasībām

Problēmas un risinājumi

Problēmas apraksts

Patlaban nav vienuviet skaidru un nepārprotami definētu prasību psihologam, ar kura starpniecību tiek pratināta nepilngadīga persona kriminālprocesā. Ņemot vērā to, ka starpniecība bērna pratināšanā kriminālprocesā nav psihologu profesionālā darbība Psihologu likuma izpratnē, tad ar psihologu profesionālo darbību reglamentējošo tiesisko regulējumu nav iespējams atrisināt identificēto problēmu.

Psihologa starpniecība bērna pratināšanā kriminālprocesā ir kā atbalsts izmeklētājam. Ja pratināšana tiek izdarīta ar tehnisko līdzekļu un psihologa starpniecību, tad tiek izmantotas psihologa speciālās zināšanas psiholoģijā (jo tās pārsniedz procesa virzītāja vispārīgās juridiskās zināšanas un ir nepieciešamas, lai sasniegtu procesuālo darbību mērķi), - psihologs sniedz palīdzību procesa virzītājam. Psihologa zināšanas par bērna kognitīvo, emocionālo un sociālo attīstību utt. nav vispārīgas dzīves zināšanas, bet gan akadēmiskās un praktiskās profesionālās iemaņas, kuru apgūšanu apliecina psihologa iegūtā izglītība, praktiskā pieredze. Papildus šīm psihologa zināšanām būtiski ir, lai psihologiem kā starpniekiem bērna pratināšanā būtu apgūtas nepieciešamās zināšanas un prasmes, kas tieši saistītas ar psihologa kā starpnieka lomu bērna pratināšanā.

Psihologs, izmantojot psihologa profesionālās iemaņas, zināšanas un prasmes saistībā ar psiholoģiskiem un emocionāliem aspektiem, kas ietekmē bērna attīstību, uzvedību un labklājību, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 152.panta sesto un septīto daļu izpilda procesa virzītāja (izmeklēšanas darbības veicēja) dotos norādījumus, t.sk. atkarībā no nepilngadīgā vecuma:

- 1) izskaidro nepilngadīgajam notiekošo darbību nepieciešamību un viņa sniegtās informācijas nozīmi vai informē nepilngadīgo par veicamās izmeklēšanas darbības būtību;
- 2) noskaidro nepilngadīgā personas datus;
- 3) izskaidro nepilngadīgā tiesības un pienākumus, kā arī brīdina viņu par atbildību par savu pienākumu nepildīšanu;
- 4) uzdod procesa virzītāja jautājumus nepilngadīgā psihei atbilstošā formā, bērna vecumam un briedumam atbilstošā veidā, pielietojot pētījumos balstītu nopratināšanas struktūru;
- 5) ja nepieciešams, -informē par pārtraukumu izmeklēšanas darbībā un tās atsākšanu.

Problēmas aktualitāti ir arī akcentējis Latvijas Republikas tiesībsargs 2025. gada 25. marta atzinumā pārbaudes lietā nr. 2024-25-27J par starpinstitucionālās sadarbības programmas "Bērna māja" īstenošanu, sniedzot Ministru kabineta virkni ieteikumu problēmas risināšanai, normatīvi nostiprinot psihologam, ar kura starpniecību pratinā bērnus kriminālprocesā, izvirzāmās prasības.

Risinājuma apraksts

Lai risinātu jautājumus, kas saistīti ar vienotu prasību noteikšanu speciālistiem, ar kuru starpniecību notiek nepilngadīgā pratināšana kriminālprocesā, Labklājības ministrija izveidoja neformālu darba grupu. Minētajā darba grupā kompetento institūciju pārstāvji, nozares eksperti un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji diskutēja par to, kādas prasības būtu izvirzāmas Kriminālprocesa likuma 152. un 153. pantā minētajam psihologam, ar kuru starpniecību notiek nepilngadīgā pratināšana (proti, kādai vajadzētu būt psihologa izglītībai, kādām jābūt iegūtajām papildprasmēm un to regulārai atjaunošanai). Minētajā darba grupā piedalījās Labklājības ministrijas, Tieslietu ministrijas, Iekšlietu ministrijas, Latvijas Republikas prokuratūras, Valsts policijas, Bērnu aizsardzības centra, Psihologu sertifikācijas padomes, biedrības "Latvijas Bērnu labklājības tīkls" pārstāvji.

Savukārt Bērnu aizsardzības centrs Latvijas Nacionālajā bibliotēkā organizēja profesionāļu dialogu un kopdarba sesiju. Tikšanās laikā tika pārskatīts, kā līdzsvarot vardarbībā cietušā bērna vajadzības un kriminālprocesa prasības, kā arī tika sagatavotas iestrādes vienotiem profesionāliem kritērijiem nepilngadīgā pratināšanā kriminālprocesā. Minētajā profesionāļu dialogā un kopdarba sesijā piedalījās Labklājības ministrijas, Tieslietu ministrijas, Iekšlietu ministrijas, Latvijas Republikas prokuratūras, Valsts policijas, Nacionālā psihiskās veselības centra, valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca", Psihologu sertifikācijas padomes, biedrības "Latvijas Bērnu labklājības tīkls" un Bērnu aizsardzības centra pārstāvji.

Psihologa lomas evolūcija Latvijā ir cieši saistīta ar nepieciešamību nodrošināt tiesiskumu situācijās, kurās bērns ir cietušais vai liecinieks smagos noziedzīgos nodarījumos, īpaši tajos, kas saistīti ar vardarbību pret dzimumneaizskaramību. Ekspertu diskusijas norāda, ka psihologam kriminālprocesā ir jāspēj balansēt starp divām pretējām dimensijām: nepieciešamību saglabāt bērna emocionālo stabilitāti un nepieciešamību iegūt detalizētu, procesuāli derīgu informāciju, kas vēlāk izturētu tiesas kontroli. Šis balanss prasa ne tikai empātiju, bet arī dziļu izpratni par kriminālprocesa mehāniku, pierādījumu pieļaujamību un pratināšanas metodoloģiju, kas ir fundamentāli atšķirīga no psiholoģiskas konsultēšanas.

Starpinstitucionālās sadarbības programmas "Bērna māja" uzraudzības padomes loceklī, Latvijas Nacionālās bibliotēkas profesionāļu dialoga un kopdarba sesijas dalībnieki un Labklājības ministrijas izveidotās darba grupas pārstāvji uzsvēra, ka būtiskākais, kas speciālistam, kurš atbilst Psihologu likuma 3. panta pirmajai vai otrajai daļai, kā arī 4. panta 1., 3., 4. vai 5. punktam, ļauj sasniegt izcilību kā nepilngadīgā pratināšanas starpniekam kriminālprocesā (darbība, kas nav psihologa profesionālā darbība), ir tieši īpašas zināšanas un prasmes par nepilngadīgā pratināšanas starpniecību kriminālprocesā, proti:

- 1) zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā (programma psihologiem saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 5.¹ panta pirmās daļas 12. punktu; apgūta 40 stundu sākotnējā profesionālās kompetences pilnveides programma un secīgi trīs astoņu stundu kārtējās profesionālās kompetences pilnveides programmas moduļi psihologiem par bērnu tiesību jautājumiem saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 5.¹ panta pirmās daļas 12.punktu un noteikumiem par kārtību, kādā apgūstamas speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā, šo zināšanu saturu un apjomu);
- 2) zināšanas nepilngadīgā pratināšanas juridiskajos jautājumos Latvijas tiesību sistēmas kontekstā;
- 3) zināšanas par pētījumos balstītu nepilngadīgo pratināšanas tehniku (nepilngadīgo pratināšanas protokoli, t. sk. Bērnu veselības un attīstības nacionālā institūta (NICHHD) izmeklēšanas intervijas protokols, Nacionālā bērnu tiesību aizsardzības centra Strukturētais bērnu izmeklēšanas interviju protokols (NCAC), Baltā grāmata bērnu nopratināšanā (intervēšanā): uz pētījumiem balstītas Eiropas Psiholoģijas un tiesību asociācijas (EAPL) rekomendējošās vadlīnijas, "Barnahus" sadarbības tīkla "Bērna mājas" kvalitātes standarti);
- 4) prakse pētījumos balstītas nepilngadīgo pratināšanas jomā supervizora vadībā (prakse ir ar bērna avatāru, ne ar cietušajiem bērniem).

Ievērojot minēto, saskaņā ar Ministru kabineta instrukcijas projektu, lai iestāde, kura atbildīga par nepilngadīgā pratināšanas organizēšanu, varētu pieaicināt psihologu veikt starpniecību nepilngadīgā pratināšanā, minētajam psihologam ir arī jāatbilst šādām prasībām:

1) atbilstība Psihologu likuma 3. pantā noteiktajām prasībām, ja veikta reģistrācija Psihologu reģistrā kādā no uzskaitītajām psihologu profesionālās darbības jomām:- klīniskā un veselības psiholoģija;- juridiskā psiholoģija;- konsultatīvā psiholoģija;- skolu un izglītības psiholoģija.

Tas nozīmē, ka atbilstoši instrukcijas projektam starpniecību bērna pratināšanā kriminālprocesā arī turpmāk varēs īstenot gan personas, kurām ir psihologa sertifikāts, gan tādas Psihologu likuma 3.pantā minētas personas, kurām [vēl] nav psihologa sertifikāta. Tajā pašā laikā iestādēm, kuras atbildīgas par nepilngadīgā pratināšanas organizēšanu, būs dota rīcības brīvība, izvēloties speciālistus, priekšroku dotu tādiem speciālistiem, kuriem papildus instrukcija noteiktajām pamatprasībām ir arī psihologa profesionālā darba pieredze, ko apliecina psihologa sertifikāts;

2) atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 5.¹ panta pirmās daļas 12. punktam apgūta speciālo zināšanu programma bērnu tiesību aizsardzības jomā psihologiem;

minēto mācību saturu nosaka Ministru kabineta 2024.gada 16. aprīļa noteikumi nr. 241 "Noteikumi par kārtību, kādā apgūstamas speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā, šo zināšanu saturu un apjomu", mācību ietvaros tiek aptvertas šādas zināšanas: tiesiskais regulējums bērnu tiesību aizsardzībā; bērna labāko

interēšu un diskriminācijas aizlieguma principi, tiesības uz dzīvību, izdzīvošanu un attīstību; bērna līdzdalības princips; starpinstitūciju sadarbība kā bērnu tiesību aizsardzības darba organizācijas metode;

3) apgūtas speciālas zināšanas par cietušo bērnu nopratināšanu, ko apliecina:

- apliecība(s) par apgūtām zināšanām nepilngadīgā nopratināšanas juridiskajos jautājumos Latvijas tiesību sistēmā ne mazāk 16 stundu apjomā;
minētās mācības ir paredzētas, lai padziļinātu zināšanas tieši saistībā ar tiesisko regulējumu, kas attiecas uz bērnu kriminālprocesā. Šo mācību ietvaros tiek apgūtas speciālās zināšanas par nopratināšanas juridiskajiem aspektiem Latvijas tiesību kontekstā. Mācību programmas, kurās iespējams iegūt minētās zināšanas, pieejamas Valsts policijas koledžā, Tieslietu akadēmijā u.c. Mācību ietvaros tiek apgūtas šādas zināšanas (indikatīvs uzskaitījums):- cietsirdības un vardarbības noziegumu izmeklēšanas kvalifikācija un problemātika* 4h;- pierādīšana un pierādījumi (liecība kā pierādījums; pierādījumu kvalitāte, kvalitatīva pierādījuma iegūšana);- vardarbības pret nepilngadīgo (Krimināllikuma 174.pants) * 6h;- nepilngadīgais cietušais kriminālprocesā* 4h;- Krimināllikuma 16.nodaļas piemērošana un aktualitātes* 4h;- par bērna aizsardzību pret seksuālu izmantošanu, ko veicina IKT* 6h;- psiholoģisko faktoru ietekme uz liecību kā pierādījumu kvalitāti* 4h;- psihologa, ar kura starpniecību veic pratināšanu, atbildība; aizspriedumi; ievirze (kā saglabāt neitralitāti, objektivitāti);- Bērna mājas modelis darbā ar cietušo bērnu (izstrādē);

Komentēja [IP1]: Atkārtoti vēršam uzmanību, ka šādas mācības ir, bet to mērķauditorija nav psihologi, bet tiesībsargājošo iestāžu darbinieki, kuriem jau ir bāzes zināšanas kriminālprocesā. Psihologiem ir cita izglītība pamatā un attiecīgi būtu jābūt tieši viņiem izstrādātai programmai

- apliecība(s) par apgūtām zināšanām par pētījumos balstītu nepilngadīgo pratināšanas tehniku [nepilngadīgo pratināšanas protokoli, t.sk. Bērnu veselības un attīstības nacionālā institūta (NICHD) izmeklēšanas intervijas protokols, Nacionālā bērnu tiesību aizsardzības centra Strukturētais bērnu izmeklēšanas interviju protokols (NCAC), Baltā grāmata bērnu nopratināšanā (intervēšanā): uz pētījumiem balstītas Eiropas Psiholoģijas un tiesību asociācijas (EAPL) rekomendējošās vadlīnijas] – teorija ne mazāk kā 40 stundu apjomā;

Minētās mācības ir paredzētas, lai apgūtu teorētiskas zināšanas par pētījumos balstītu nopratināšanas tehniku (protokoliem, tādiem kā NICHD, NCAC u.c., ja tie adaptēti Latvijas tiesību sistēmai). Minēto mācību ietvaros speciālisti apgūst teorētiskas zināšanas par šādām tēmām:- vispārīgi par bērna attīstību, vecumposmu raksturīgākajām iezīmēm; par bērniem ar speciālajām vajadzībām pratināšanas kontekstā;- pamatzināšanas par dažādu vecumu un attīstības pakāpes bērnu pratināšanas īpatnībām- ieskatu par dažādiem strukturētiem nopratināšanas protokoliem (piemēram, CornerHouse Forensic Interview protocol, RATAC, NCAC, NICHD);- NICHD vai NCAC (visplašāk izmantotie) protokola struktūra, fāzes un piemērošana:IEVADS: Kā iepazīstināt ar sevi, paskaidrot intervijas mērķi un informēt

par sarunas ierakstīšanu. Kā šajā posmā radīt drošu un atbalstošu vidi bērnam; KONTAKTA VEIDOŠANA UN STĀSTĪJUMA APMĀCĪBA: Kā veidot uzticības attiecības ar bērnu, uzdodot jautājumus par bērna interesēm un pieredzi. Kā lietot dažādus uzaicinājumus, lai veicinātu bērna stāstījumu un sagatavotu viņu turpmākajai sarunai. PĀREJA UZ GALVENO DAĻU: Kā pēc kontakta veidošanas pāriet pie jautājumiem, kas saistīti ar izmeklējamo notikumu, izmantojot atvērta tipa un neuzvedinošus jautājumus, lai iegūtu pēc iespējas precīzu un detalizētu informāciju; GALVENĀ DAĻA: Kā koncentrēties uz konkrēto notikumu, uzdodot precizējošus jautājumus un izmantojot bērna iepriekš sniegto informāciju, lai iegūtu papildus detaļas. NOSLĒGUMS: Kā noslēgt interviju, atgriežoties pie neitrālām tēmām, lai bērns varētu atgriezties pie ikdienas sajūtām. Kā pateikties bērnam par dalību un piedāvā iespēju uzdot jautājumus vai izteikties. - jautājumu tipoloģija; - atbalsta veidi un to sniegšana nopratināšanas laikā; - kritiskās domāšanas nozīme un lēmumu pieņemšana nopratināšanas laikā; - pamatzināšanas par dažādu vecumu un attīstības pakāpes bērnu pratināšanas īpatnībām.

Minētās mācības vai to atsevišķus moduļus iespējams apgūt Amerikas Savienoto Valstu Nacionālajā Bērnu aizsardzības centrā (tiešsaistē), Bērna māju sadarbības tīklā (tiešsaistē), Bērnu aizsardzības centrā (atsevišķus elementus) u.c.

- apliecība par sekmīgi pabeigtu praksi pētījumos balstītas nepilngadīgo pratināšanas jomā supervizora vadībā, ne mazāk kā 40 stundu apjomā.

Minētās mācības ir paredzētas, lai apgūtu praktiskas iemaņas cietušo Bērnu nopratināšanā izmantojot pētījumos balstītas nopratināšanas tehnikas (protokolus: kā NICHD, NCAC u.c.). PRAKTIKUMA rezultātā tiek apgūtas šādas prasmes: Protokola struktūra, fāzes un piemērošana- spēj pielietot NICHD struktūru intervēšanas procesā; - izprot pamatojumu un spēj izskaidrot, kādēļ katrs protokola solis ir tieši šāds; - spēj pielāgot protokolu atbilstoši situācijai, bērna vecumam un attīstībai; Jautājumu tipoloģija- atpazīst dažādus jautājumu veidus; - izprot uzdodamo jautājumu funkcijas; - spēj pielāgot jautājumus atbilstoši situācijai, bērna vecumam un attīstībai; - atpazīst, kad jautājums nav efektīvs, spēj to lietderīgi koriģēt; - izmanto dažādas jautājumu sākuma formas, kas veicina bērna brīvo stāstījumu; - efektīvi savieno slēgta tipa jautājumus ar atvērtiem jautājumiem, kas rosina paplašinātu atbildi; - spēj lietot vispārīga/aprakstoša tipa jautājumus, kad mērķis ir iegūt informāciju par situāciju kopumā un mērķētus jautājumus, kad fokuss ir uz kādu konkrētu notikumu; - spēj atpazīt, kad jautājums nav bijis efektīvs, noteikt iemeslu un izlabot; Atbalsta veidi un sniegšana nopratināšanas laikā- atpazīst un spēj sniegt emocionālu atbalstu, saglabājot pietiekamu neitralitāti; - pievērš uzmanību bērna aktuālajām emocionālajām vajadzībām; - atpazīst emocionālo stāvokļu neverbālās pazīmes un efektīvi reaģē; - atpazīst bērna emocionālās regulācijas traucējumus; - identificē savas iekšējās reakcijas, paliekot klāt esošs nopratināšanas laikā; - atpazīst un efektīvi komunicē bērna emocionālo stāvokļu izmaiņas; - reaģē piemērotā veidā uz bērna emocionālajām vajadzībām; - demonstrē efektivitāti un elastību attiecību

veidošanā un uzturēšanā;- atpazīst bērna spējas izstāstīt sliksni;- atbilstoši reaģē, kad bērns kļūst satraukts;Kritiskā domāšana un lēmumu pieņemšana nopratināšanas laikā- spēj analizēt informāciju pirms nopratināšanas, lai paredzētu iespējamus sarežģījumus;- atpazīst iespējamu aizspriedumu ietekmi nopratināšanas plānošanas procesā;- nopratināšanas laikā atpazīst pazīmes, kas liecina par pietiekamu kontakta dibināšanas fāzi;- pieņem lēmumus par piemērojamo nopratināšanas stratēģiju, atbilstoši pieejamajai informācijai bērna vecumam un attīstībai;- apzinās konkrētās nopratināšanas mērķus un orientējas nepieciešamās informācijas apjomā, kas iegūstams no bērna;- spēj identificēt un reaģēt uz situācijām, kad sasniegta konkrētā bērna liecināšanas spēju/ detalizācijas robeža;- atpazīst iespējamus aizspriedumus gan pirms, gan arī nopratināšanas laikā (piemēram, pārtraukumos notiekošajās apspriedēs);- sadarbibā ar izmeklētāju spēj identificē detaļas, kas bērna stāstījumā trūkst, un uzdod efektīvus precizējošus jautājumus, lai iegūtu papildu informāciju;- spēj pārformulēt izmeklētāja jautājumus bērna vecumam un briedumam piemērotā veidā;- spēj identificēt un reaģēt uz situācijām, kad bērna turpmāka iztaujāšana nav iespējama;- spēj sniegt liecības par nopratināšanas procesu un bērna reakcijām tās laikā tiesā.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu un profesionālu bērnu nopratināšanu, būtiska nozīme ir arī regulāriem un mērķtiecīgiem praktiskiem treniņiem. Pētījumi rāda, ka vienreizējas teorētiskās apmācības ir nepietiekamas, lai intervētāji konsekventi apgūtu un ieviestu labās prakses principus nopratināšanā. Nopratināšanas veicējam ir jānodrošina iespēja apgūt protokola struktūru caur praktiskiem treniņiem cita nopratinātāja vadībā. Šajos treniņos tiek apgūta prasme kombinēt teorijā apgūto protokola struktūru ar informāciju, ko nopratināšanas laikā nepieciešams iegūt procesa virzītājam. Treniņu mērķis ir pēc spējas attīstīt un pilnveidot prasmi uzdot atvērtos jautājumus, kā arī saņemt tūlītēju atgriezenisko saiti par savu sniegumu.

Šajā jomā praktizēšanās, veicot cietušo bērnu nopratināšanu nav iespējama, jo ir nepieļaujami iesaistīt bērnus apmācību nolūkā gan ētisku, gan dažādu citu apsvērumu dēļ (Gilstrap, L. L., & Papierno, P. B. (2004). Is the cart pushing the horse? The effects of child characteristics on children's and adults' interview behaviours. Applied Cognitive Psychology, 18, 1059–1078). Turklāt reālās intervijas nenodrošina labvēlīgus apstākļus prasmju apguvei, jo tās notiek nekontrolēti un nav paredzētas, lai sniegtu atgriezenisko saiti ar iespēju uzlabot intervētāja iemaņas (Orbach, Y., Hershkowitz, I., Lamb, M. E., Esplin, P. W., & Horowitz, D. (2000). Assessing the value of structured protocols for forensic interviews of alleged child abuse victims. Child Abuse & Neglect, 24, 733–752). Tāpēc praktizēšanās intervijās ir būtiski veidot lomu spēles un simulēt dažādas situācijas, tostarp, piemēram, klusumu, neskaidras vai neatbilstošas atbildes, izvairīšanos no sarunas uzsākšanas u.c. Šādas situācijas palīdz intervētājam mācīties izvairīties no uzvedinošiem jautājumiem un turpināt izmantot atvērtā tipa jautājumus (Hughes-Scholes, C. H., & Powell, M. B. (2012). Techniques

used by investigative interviewers to elicit disclosures of abuse from child witnesses: a critique. *Police Practice and Research*, 14(1), 45–52. <https://doi.org/10.1080/15614263.2012.680716>). Jo vairāk intervētāji praktizē šīs prasmes kontrolētos apstākļos, jo veiksmīgāk tās pielieto praksē. Tādēļ NICHD protokola praktiskās apmācības ir īpaši būtiskas speciālistu sagatavošanā, jo samazina vajadzību pēc atkārtotām nopratināšanām, uzlabo iegūto liecību kvalitāti un mazina bērna atkārtotas traumatizācijas riskus.

Minētās praktiskās mācības vai to atsevišķus moduļus iespējams apgūt Bērna māju sadarbības tīklā (mācības, kurās iekļauta arī praktikuma sadaļa), Bērnu aizsardzības centrā.

Par to, lai darbinieki būtu apguvuši minētās mācības, ir atbildīgs to darba devējs, bet, ja speciālists darbojas patstāvīgi (sniedz pakalpojumu izsludināta iepirkuma ietvaros), par zināšanu un prasmju apgūšanu ir atbildīgs pats speciālists.

Informācija par speciālo zināšanu un to atsevišķu moduļu apguves iespējām, kā arī zināšanu pilnveides mācību iespējām Bērnu aizsardzības centrs regulāri atjauno centra tīmekļa vietnē, kā arī izplata, izmantojot citus atbilstošus saziņas kanālus ar ieinteresētajiem speciālistiem. **Informāciju par speciālo zināšanu un to atsevišķu moduļu apguves iespējām, kā arī zināšanu pilnveides mācību iespējām Bērnu aizsardzības centrs iekļaus tīmekļa vietnē, ņemot vērā instrukcijas 4.3. apakšpunktā norādītos kritērijus.**

Pamatojums tam, ka psihologiem ir jāapgūst Bērnu veselības un attīstības nacionālā institūta (NICHD) izmeklēšanas intervijas protokols ir saistīts ar to, ka NICHD ir viens no visplašāk starptautiski pielietotajiem un pētītajiem bērnu nopratināšanas protokoliem pasaulē (NICHD protokola pārskatītā versija latviešu valodā: https://nichdprotocol.com/the-nichd-protocol/_obj/pdf/15/Latvian_R.pdf). Tā pamatā ir empīriskos pētījumos balstītas zināšanas par bērna kognitīvo attīstību, un tas strukturē interviju sešās fāzēs, lai maksimāli veicinātu precīzas informācijas iegūvi un bērna brīvu stāstījumu, izmantojot atvērtus jautājumus. Atvērtie jautājumi būtiski palielina izmeklēšanai nozīmīgas informācijas iegūvi un precizitāti, jo bērni sniedz garākas un detalizētākas liecības, salīdzinot ar atbildēm uz uzvedinošiem vai tādiem jautājumiem, kam ir vairāki izvēles varianti (Hirn Mueller, D., Schreiber Compo, N., Molina, J., Bryon, A., & Pimentel, P. S. (2015). Productive and counterproductive interviewing techniques: Do law enforcement investigators know the difference? *Psychology, Public Policy, and Law*, 21(3), 295–308. <https://doi.org/10.1037/law0000047>).

NICHD protokols EEZ finanšu instrumenta projekta “Atbalsts Barnahus ieviešanai Latvijā” ietvaros, piedaloties Latvijas vadošajiem speciālistiem, ir pielāgots izmantošanai Latvijas tiesību sistēmas kontekstā. Protokola vadlīnijas

(<https://www.lm.gov.lv/lv/media/26109/download?attachment>) un zinātniskais pamatojums (<https://www.lm.gov.lv/lv/media/26112/download?attachment>) ir pieejami tiešsaistē.

Pētījumi Lielbritānijā, Izraēlā, Kanādā, ASV un citur konsekventi parāda, ka intervētāji, kas apmācīti darbam ar šo protokolu, ievērojami retāk izmanto uzvedinošus jautājumus un biežāk balsta nopratināšanu uz bērna brīvo stāstījumu, tādējādi veicinot liecību ticamību un saudzējošu attieksmi pret bērnu izmeklēšanas laikā (Benia, L. R., Hauck-Filho, N., Dillenburg, M., & Stein, L. M. (2015). The NICHD Investigative Interview Protocol: A Meta-Analytic Review. *Journal of Child Sexual Abuse*, 24(3), 259–279. <https://doi.org/10.1080/10538712.2015.1006749>). Zinātniskajos pētījumos ir pietiekami skaidri identificēta labā prakse, jeb t.s. zelta standarts, kas jau nosaka kā būtu jāveic bērnu nopratināšana. Tādēļ Eiropas Juridiskās psiholoģijas asociācija (EAPL) 2024. gadā ir izstrādājusi rekomendācijas (White paper) ar mērķi apkopot pēdējās desmitgadēs izveidoto labo praksi, kas balstās zinātniski pamatotās metodēs. Rekomendācijās NICHD protokols minēts kā visbiežāk izmantotais strukturētais bērnu nopratināšanas protokols. Rekomendācijās arī pausts bažas par to, ka bez pietiekamas un sistemātiskas speciālistu sagatavošanas nopratināšanas jomā, pastāv augsts risks nodarīt kaitējumu gan bērnam, gan kriminālprocesa rezultātiem (Korkman, J., Otgaar, H., Geven, L. M., Bull, R., Cyr, M., Hershkowitz, I., ... Volbert, R. (2024). White paper on forensic child interviewing: research-based recommendations by the European Association of Psychology and Law. *Psychology, Crime & Law*, 1–44. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2024.2324098>
Pieejamas arī latviski: https://www.bernamaha.lv/data/informativie_materiali/white-paper-on-forensic-child-interviewing-2024-lv.pdf).

NCHD protokols ir pierādījis augstu efektivitāti arī bērnu ar attīstības traucējumiem nopratināšanā, tostarp bērniem ar zemām verbālām spējām un viegliem līdz mēreniem intelektuālas attīstības traucējumiem (Brown, D. A., Lewis, C. N., & Lamb, M. E. (2018). NICHD protocol training for investigative interviews of children with and without intellectual disabilities. *Research in Developmental Disabilities*, 75, 1–12; Dion, J., & Cyr, M. (2008). The use of the NICHD protocol to enhance the quantity and quality of information obtained from children with low verbal abilities. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10538710801916564>).

Minētā protokola izmantošana praksē veicina gan bērna interešu ievērošanu kriminālprocesā, gan kvalitatīvāku pierādījumu iegūšanu. Ņemot vērā starptautiskos pētījumus par tā ietekmi uz nopratināšanas kvalitāti, šī protokola iekļaušana mācību programmās speciālistiem, kuri iesaistītas bērnu nopratināšanā, ir būtisks priekšnosacījums bērna vajadzībām atbilstoši un uz pierādījumiem balstītai izmeklēšanai.

Vienlaikus darba grupas pārstāvji atzina, ka kompetentās institūcijas, kuras organizē nepilngadīgā pratināšanu kriminālprocesā ar psihologa starpniecību (Bērnu aizsardzības centrs, Valsts policija, Latvijas Republikas prokuratūra u. c.), pēc saviem ieskatiem papildus šīm obligātajām Ministru kabineta instrukcijā izvirzītajām pamatprasībām psihologiem, kuri ir starpnieki nepilngadīgā pratināšanā kriminālprocesā, varēs izvirzīt arī papildu prasības saviem nolīgtajiem psihologiem, piemēram, pieprasīt, lai psihologiem būtu iegūts sertifikāts noteiktā profesionālās darbības jomā (piemēram, ja psihologs ir reģistrēts Psihologu reģistrā un ieguvis psihologa sertifikātu kādā no attiecīgajām psihologu profesionālās darbības jomām, sertifikāts apliecina to, ka psihologs ir strādājis un veicis profesionālo darbību, tādā veidā attīstot savas kā psihologa profesionālās prasmes un iemaņas). Tomēr šādu prasību izvirzīšana nav uzskatāma par augstākas kvalifikācijas prasībām, jo, kā jau uzsvērts, izcilību bērna pratināšanas procesa starpniecībā var sasniegt tad, ja ir iegūtas īpašas zināšanas un prasmes tieši par nepilngadīgā pratināšanas starpniecību kriminālprocesā, kas ir pamatprasība speciālistam. Papildu prasību izvirzīšana pratināšanas starpniekam var būt, piemēram, saistīta ar konkrētās izmeklēšanas iestādes darbības specifiku.

Tādējādi Ministru kabineta instrukcijas veidā tiks nostiprināta vienota izpratne Valsts policijai, Bērnu aizsardzības centram un citām kompetentajām institūcijām par Kriminālprocesa likuma 152. un 153. pantā ietvērto tiesību normu piemērošanu, ņemot vērā, ka gan Valsts policija, gan Bērnu aizsardzības centrs, kā arī citas institūcijas iesaista psihologus, ar kuru starpniecību procesa virzītāji veic nepilngadīgā pratināšanu kriminālprocesā.

Vienlaikus, ieviešot instrukcijā nostiprinātās vienotās prasības psihologiem, ar kuru starpniecību tiek veikta bērna pratināšana kriminālprocesā, svarīgi apzināties un savlaicīgi novērst iespējamus riska faktoros, attiecībā uz pietiekamu psihologu starpnieku pieejamības nodrošināšanu, ne tikai starpinstitutionālās sadarbības programmā "Bērna mājā" un Valsts policijā, bet arī citām kompetentajām tiesību aizsardzības institūcijām, izmeklēšanas iestādēm. Atsevišķos reģionos psihologu kā starpnieku bērna pratināšanā kriminālprocesā piesaiste ir kritiska problēma; motivācijas trūkums potenciālajiem pretendentiem par saviem līdzekļiem segt mācību maksu, ja valsts pasūtījums ir ar pārāk zemu atalgojumu; ierobežojumi par valsts budžeta līdzekļiem finansēt mācības psihologiem kā ārpakalpojuma sniedzējiem par starpniecību pratināšanā u.c.

Svarīgi atzīmēt, ka patlaban starpinstitutionālās sadarbības programmas "Bērna mājā" psihologu un Valsts policijas piesaistīto psihologu situācija ir īpaša, jo šīs ir divas institūcijas psihologus piesaista savā noteiktajā veidā (ar darba līgumu vai rīkojot iepirkumu). Šīm iestādēm līdz ar to psihologi, kuri var veikt starpniecību bērna pratināšanā kriminālprocesā, ir pieejami. Līdz ar to šīm iestādēm psihologi, kuri var veikt starpniecību bērna pratināšanā kriminālprocesā, ir pieejami institucionāli

organizētā veidā. Taču Iekšlietu ministrijai uz to, ka nepieciešami psihologi kā starpnieki pratināšanā, norādīja arī Valsts drošības dienests un Iekšējās drošības birojs, kuriem arī, varbūt ne tik bieži, bet ir nepieciešams pratināt bērnu ar psihologa starpniecību. Iekšlietu ministrijas rīcībā ir arī informācija par gadījumiem, kad Militārā policija meklē psihologus, kuri var veikt starpniecību bērna pratināšanā. Vienlaikus nepieciešamība pratināt nepilngadīgos ar psihologa starpniecību var rasties arī citām izmeklēšanas iestādēm, piemēram, Valsts drošības dienestam, Iekšējās drošības birojam vai Militārajai policijai. Šīm iestādēm nav izveidots institucionāls mehānisms psihologu pakalpojumu nodrošināšanai, tomēr arī šādos gadījumos ir nepieciešams nodrošināt iespēju piesaistīt psihologu, kurš atbilst instrukcijā noteiktajām prasībām.

Nemot vērā, ka šī instrukcija attiecas uz visām tiesību aizsardzības iestādēm (izmeklēšanas iestādēm), kurām var būt situācija, ka jāveic bērna pratināšana ar psihologa starpniecību, turklāt ne tikai bērnu, kuri cietuši no dzimumnoziegumiem, kuru pratināšanas starpniecībā specializējas starpinstitutionālās sadarbības programma "Bērna māja", tad nepieciešams paredzēt noteiktu scenāriju, ja vajadzība pēc psihologa, kurš veic starpniecību bērna pratināšanā, rodas kādai citai tiesību aizsardzības iestādei (izmeklēšanas iestādei) sistēmisku pieeju informācijai par psihologiem, kuri var veikt starpniecību bērna nopratināšanā. Valsts drošības dienests un Iekšējās drošības birojs neveic iepirkumus psihologu - starpnieku nodrošināšanai, kā to dara Valsts policija, bet minētajām iestādēm psihologi - pratināšanas starpnieki arī ir vajadzīgi, iestādēm ir nepieciešams zināt, kur šos speciālistus meklēt. Nemot vērā, ka vajadzība pēc starpniekiem bērna pratināšanā, kuri atbilst instrukcijas prasībām, būs dažādām tiesību aizsardzības iestādēm (izmeklēšanas iestādēm), - tad nav iespējams palauties tikai uz līdzšinējo neformālās sadarbības praksi. Tādēļ vajadzētu nodrošināt vietu, kur institūcijām iespējams paskaņties aktuālo kontaktinformāciju par pieejamajiem psihologiem - starpniekiem, kuri atbilst instrukcijas prasībām.

Vienota un pārskatāma informācijas pieejamība par psihologiem, kuri atbilst instrukcijā noteiktajām prasībām, būtu nozīmīgs instruments, kas ļautu izmeklēšanas iestādēm operatīvi identificēt attiecīgos speciālistus gadījumos, kad rodas nepieciešamība veikt nepilngadīgā pratināšanu ar psihologa starpniecību, kā arī pārliecināties par speciālistu atbilstību noteiktajām prasībām pirms to piesaistes nepilngadīgā pratināšanai, tādējādi veicinot instrukcijā noteikto prasību praktisku piemērošanu un vienotu pieeju psihologu kā starpnieku piesaistei kriminālprocesā.

Veidojot vienotu psihologu - starpnieku sistēmu, vajadzētu, lai kontaktinformācijas pieejamība par šiem psihologiem ir sistēmiski un skaidri nodefinēta, kur tiesību aizsardzības iestāde to var meklēt. Vienlaikus svarīgi atzīmēt šādā psihologu - starpnieku sarakstā attiecībā uz starpinstitutionālās sadarbības programmā "Bērna māja" nodarbinātiem psihologiem, ka tie nodrošina starpniecību bērna pratināšanā attiecībā uz cietušajiem bērniem no noziedzīgiem nodarījumiem pret tikumību un dzimumneapziņskamību, kā arī no Krimināllikuma 125. panta otrās daļas 9. punktā, 126. panta otrās daļas 7. punktā, 130. panta trešās daļas 6. punktā un 174. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem (starpinstitutionālās sadarbības

programmas "Bērna māja" kompetence saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 52.¹ panta otrās daļas 2. punktu).

Patlaban šāda vienota psihologu, ar kuru starpniecību var veikt bērna pratināšanu, uzskaitē nav izveidota. Šim nolūkam būs nepieciešams veikt patlaban esošo reģistru un uzskaites sistēmu, kurās psihologu dati jau tiek apstrādāti, izvērtēšanu, kurā no tām būtu iespējams visefektīvāk veidot psihologu - starpnieku uzskaiti. Piemēram, saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 5.¹ panta ceturto daļu, lai nodrošinātu informācijas apriti un pieejamību attiecībā uz mācību par speciālajām zināšanām bērnu tiesību aizsardzības jomā organizēšanu un subjektiem, kuri ir apguvuši šīs zināšanas, Bērnu aizsardzības centrs valsts informācijas sistēmā nodrošina informāciju par mācību organizētājiem un pasniedzējiem, savukārt mācību organizētāji tajā nodrošina subjektu, kuri ir pieteikušies minētajām mācībām vai tās apguvuši, un izsniegto apliecinājumu par apgūtajām zināšanām uzskaiti. Tādēļ, iespējams, nākotnē šāda psihologu, ar kuru starpniecību var veikt bērna pratināšanu, uzskaiti varētu paredzēt Bērnu aizsardzības centra informācijas sistēmas ietvaros, kuras publiskajā daļā interesentiem būs iespējams pārbaudīt, vai attiecīgajam speciālistam ir aktuāls apliecinājums par speciālo zināšanu bērnu tiesību aizsardzības jomā apguvi. Labklājības ministrijas īstenota projekta ietvaros patlaban tiek izstrādāts minētās informācijas sistēmas pamata līmenis. Tā kā tas ir tikai pamata līmenis, kam sekos papildu funkcionalitāšu veidošana, tad patlaban vēl šādu zināšanu apguves uzskaiti, izmantojot šo informācijas sistēmas nav iespējams veikt.

Iespējamie nākotnes risinājumi, kā šāda aktuālā kontaktinformācija par psihologiem, kuri veic starpniecību bērna pratināšanā, tiktu padarīta pieejama tiesību aizsardzības iestādēm, tiks apspriesti starpinstitucionālās sadarbības programmas "Bērna māja" uzraudzības padomē, ietverti uzraudzības padomes darba kārtībā, ņemot vērā, ka jautājums par atbilstīgāko risinājumu, arī to, kurš reģistrs būs atbilstīgākais šādas informācijas apstrādei, ir pārrunājams ar vairāku nozaru kompetentajām institūcijām, kā arī par to pieņemams savstarpēji saskaņots lēmums.

Vai ir izvērtēti alternatīvie risinājumi?

Jā

Apraksts

Starpinstitucionālās sadarbības programmas "Bērna māja" uzraudzības padomē, Tieslietu ministrijas organizētā darba grupā, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā rīkotā diskusijā, kā arī Tiesībsarga biroja rīkotā domapmaiņā apspriesti citi alternatīvi veidi, kā risināt identificēto problēmu.

Vai ir izvērtēts prasību un izmaksu samērīgums pret ieguvumiem?

Jā

Apraksts

Tikušas samērotas izvirzītās prasības ar saistītajām izmaksām un sasniedzamo efektu.

1.4. Izvērtējumi/pētījumi, kas pamato TA nepieciešamību

Nosaukums

Tiesībsarga pārbaudes lieta

Apraksts

Tiesībsarga pārbaudes lietā aplūkota problemātika, kas saistīta ar Kriminālprocesa likuma 152.un 153.pantā ietvertu tiesību normu piemērošanu (t.sk. jēdziena "psihologs" izpratni), <https://www.tiesibsargs.lv/resource/atzinums-parbaudes-lieta-nr-2024-25-27j/>.

Nosaukums

Ministru kabineta atbilde tiesībsargam "Par paveiktajiem un plānotajiem darbiem, izpildot tiesībsarga ieteikumus pārbaudes lietā Nr. 2024-25-27J par starpinstitucionālās sadarbības programmas "Bērna māja" (atbalstīta Ministru kabineta 16.12.2025. sēdē, protokols nr. 52, 73. §).

Apraksts

Atbildē tiesībsargam sniegta informācija par Ministru kabineta veikto izvērtējumu attiecībā uz tiesībsarga sniegtajiem ieteikumiem, t.sk. par tiesībsarga ieteikumiem par psihologam, ar kura starpniecību tiek veikta bērna pratināšana kriminālprocesā, izvirzāmajām prasībām (Ministru Kabineta vēstules projekts).

1.5. Pēcpārbaudes (ex-post) izvērtējums

Vai tiks veikts?

Jā

Skaidrojums

Kārtējā starpinstitucionālās sadarbības programmas "Bērna māja" uzraudzības padomē tiks apspriests Valsts policijas un Bērnu aizsardzības centra sagatavotais ziņojums/atkaite par to, kāds ir bijis instrukcijas efekts

Kas veiks ex-post novērtējumu?

Valsts policija, Bērnu aizsardzības centrs, starpinstitucionālās sadarbības programmas "Bērna māja" uzraudzības padome

Ietekmes pēcpārbaudes veikšanas termiņš

24

Rezultāti/rādītāji, pēc kā tiek vērtēta tiesību akta (vai kādas tā daļas) mērķa sasniegšana

Rezultāts

Vai par psihologu, ar kura starpniecību procesa virzītājs veicis nepilngadīgā pratināšanu, ir bijušas sūdzības no lietā iesaistītajām pusēm, vai procesa ietvaros ar psihologa starpniecību veiktās nepilngadīgā pratināšanas ietvaros iegūtie pierādījumi ir nākamajās procesa stadijās no prokuratūras vai tiesas puses atzīti par neatbilstošiem, nepienācīgi iegūtiem, nepilnīgiem u.c.

Komentēja [IP2]: Vēršam uzmanību, ka rezultātam jābūt formulētam kā sasniedzamam stāvoklim, nevis pārbaudes jautājumam.

Kā variantus varam piedāvāt: visi pieaicinātie psihologi atbilst instrukcijā noteiktajām kvalifikācijas prasībām. Samazinājies to gadījumu īpatsvars, kuros ar psihologa starpniecību veiktā nepilngadīgā pratināšana tiek atzīta par procesuāli nepienācīgu. Uzlabota nepilngadīgo pratināšanas kvalitāte un vienveidīga prakse.

Rādītājs

100% ar psihologu starpniecību veiktās nepilngadīgā pratināšanas atbilst NICHD protokola standartiem

1.6. Cita informācija

-

2. Tiesību akta projekta ietekmējamās sabiedrības grupas, ietekme uz tautsaimniecības attīstību un administratīvo slogu

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

3. Tiesību akta projekta ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

Cita informācija

-

4. Tiesību akta projekta ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

4.2. Cita informācija

-

5. Tiesību akta projekta atbilstība Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

5.3. Cita informācija

Apraksts

-

6. Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas un sabiedrības līdzdalības process

Sabiedrības līdzdalība uz šo tiesību akta projektu neattiecas

Jā

Komentēja [IP3]: 100% ir absolūts un nereālistisks rādītājs, turklāt nav skaidrs, kā un kas vērtēs vai tiešām visas pratināšanas atbilst NICHD protokola standartiem. Instrukcijas mērķis ir noteikt prasības psihologiem, nevis garantēt 100% procesuālu atbilstību konkrētai metodikai.

Kā varianti varētu būt: Ne vairāk kā X% gadījumu, kuros prokuratūra vai tiesa konstatē būtiskus procesuālus pārkāpumus; 100% psihologu atbilst instrukcijā noteiktajām kvalifikācijas prasībām

Skaidrojums

Sabiedrības līdzdalības un komunikācijas aktivitātes netiek organizētas, jo instrukcijas projekts tieši sabiedrības intereses neskar.

6.4. Cita informācija

Cita informācija

-

7. Tiesību akta projekta izpildes nodrošināšana un tās ietekme uz institūcijām

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

7.5. Cita informācija

Cita informācija

-

8. Horizontālās ietekmes

8.1. Projekta tiesiskā regulējuma ietekme

8.1.1. uz publisku pakalpojumu attīstību

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

8.1.2. uz valsts un pašvaldību informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstību

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

8.1.3. uz informācijas sabiedrības politikas īstenošanu

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

8.1.4. uz Nacionālā attīstības plāna rādītājiem

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

8.1.5. uz teritoriju attīstību

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

8.1.6. uz vidi

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

8.1.7. uz klimatneitralitāti

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

8.1.8. uz iedzīvotāju sociālo situāciju

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

8.1.9. uz personu ar invaliditāti vienlīdzīgām iespējām un tiesībām

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

8.1.10. uz dzimumu līdztiesību

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

8.1.11. uz veselību

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

8.1.12. uz cilvēktiesībām, demokrātiskām vērtībām un pilsoniskās sabiedrības attīstību

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

8.1.13. uz datu aizsardzību

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

8.1.14. uz diasporu

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

8.1.15. uz profesiju reglamentāciju

Vai projekts skar šo jomu?

Nē

8.1.16. uz bērna labākajām interesēm

Vai projekts skar šo jomu?

Jā

Apraksts

Instrukcijas projekts sekmēs to, lai **izmeklēšanas iestādes** un Bērnu aizsardzības centrs ievērotu bērnu labākās intereses, nodrošinot psihologa starpniecības pakalpojumu nepilngadīgā pratināšanā

8.2. Cita informācija

Cita informācija

-